

Välimeren tuntematon MENORCA

4.10.2017 14.00

Lomasaari Mallorca on ollut suomalaismatkailijoidenkin suosiossa, kun taas naapurisaarelle, Menorcalle, on tehty suoria lentoja Suomesta vasta viime vuosina. Saarella ovat viihtyneet britit ja saksan kieltäkin kuulee puhuttavan. Menorcan kohdalla klisee, tuntematon helmi, ei ole liioiteltua.

Teksti: MARKKU JALONEN

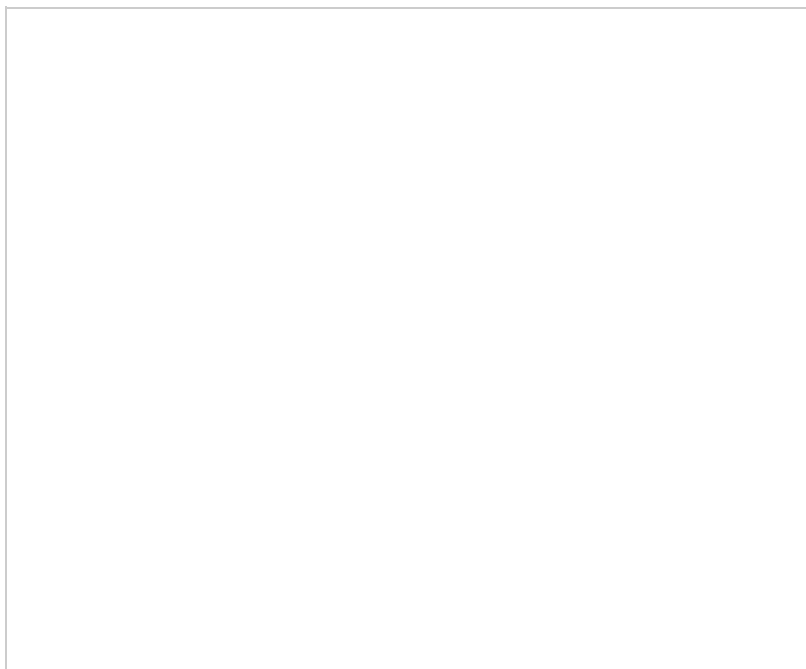
Kuvat: MARKKU JALONEN ja LAURI LEHTOVIRTA

Kuten monilla Välimeren saarilla, Menorcallakin on tuhansien vuosien sotaista historia. Noin 4000 vuotta sitten saarelle saapuivat ensimmäiset asukkaat. Heistä kertovat muinaiset rakennukset ja temppelit, joita kutsutaan nimellä *taula*. Yllättävän samannäköisiä kivistä ladottuja rakennelmia löytyy Sardiniaista.

Taula on t-kirjainta muistuttava rakennelma, jonka ympärillä on kivistä ladottu seinät. Usein rakennelman viereen on rakennettu torni kasaamalla valtava määrä kiviä päällekkäin. Vasta vuonna 1975 löydetty valtava hautakammio Naveta des Tudons löytyi muutaman kilometrin päässä Ciutadellan kaupungista.

Hautakammio on todennäköisesti ollut käytössä vuodesta 1200 vuoteen 750 ennen ajanlaskumme alkua. Sieltä löytyi noin sadan ihmisen luut ja lisäksi koruja, solkia sekä keramiikkaa.

Nämä ovat mieltä kiehtovia asioita, joiden alkuperää tai tarkoitusta voi vain arvailla. Keitä nuo ensimmäiset asukkaat olivat, mistä he olivat tulleet ja miksi he hävisivät? Tarkkaa tietoa ei ole kenelläkään.

Foinikialaiset löysivät Menorcan saaren ja sen suojaisten sataman, jonka pohjukassa nykyinen pääkaupunki Mahón (Maó) sijaitsee. Lahti on noin viiden kilometrin mittainen ja paikoin 900 metrin levyinen antaen näin hyvän suojan tuulia ja myrskyjä vastaan.

Myös kreikkalaisten kerrotaan käyneen Menorcalla. Nämä olivat rauhanomaisia kauppamiehiä toisin kuin karthagolaiset, jotka valloittivat saaren myöhemmin.

Kun Rooman imperiumi nosti päätään, oli selvää, että saari joutuisi sen valtaan. Näin kävikin 123 ennen ajanlaskumme alkua, kun Metellus nousi maihin ja antoi saarelle nimeksi Minorca, pieni saari.

Saarelle perustettiin siirtokuntia ja kaupunkeja ja saarella vallitsi ainakin jonkinasteinen rauha. Vasta 903 tulivat maurit (arabit), jotka olivat jo pitkään hallinneet Manner-Espanjaa. Heidät heitettiin mereen 1232 ja saaren omistuksesta käytiin silloin tällöin pienehköjä rähinöitä.

Kaiken kaikkiaan saari on vallattu kymmenen kertaa. Kun maurit oli saatu häädettyä espanjasta, tuli Menorcasta 1492 osa Kastiliiaa. Saarella puhutaankin vielä kastilian kieltä, jonka ero mannikieleen on lähinnä ääntämisessä.

Merirosvot hyökkäsivät kaupunkeihin ja silloista pääkaupunkia, Ciutadellaa, vahvistettiin. Rakennettuun linnakkeeseen kasvoi kiinni pieni kaupunkiyhteisö. Toinen vaiva oli keskiajalla riehunut paiserutto, joka tappoi joukoittain asukkaita.

Uusi käänne historiassa koettiin brittiläis-hollantilaisten joukkojen noustessa maihin 1708. Heidän valtakautensa kesti melkein viisi vuosikymmentä ja lieneekö noilta ajoilta peräisin heidän lempijuomansa gini, jota valmistetaan saarella edelleen. Herttua Richeliu nousi saarelle 1756 ja julisti sen kuuluvan Ranskalle. Hän perusti Sant Louisin kaupungin. Tästä herrasta kerrotaan, että saaren nykyinen pääkaupunki Mahon on saanut nimensä hänelle tarjotusta majoneesista, *mao*. Britit saivat myöhemmin vielä kerran saaren haltuunsa. Tuolloin siellä asui muun muassa amiraali Nelson sekä lady Emma Hamilton, joka oli Horation rakastajatar.

Amiensin sopimuksella Menorca palautui Espanjan hallintaan 1802 ja siellä on nykyään osittainen autonomia.

Baleaarien saariryhmään kuuluvan Menorcan naapurit ovat Mallorca, Ibiza ja Formentera. Saari on niin pieni, että kun nousee kirkkaalla säällä sen korkeimmalle vuorelle Monte Torolle (358 m), näkee koko saaren päästä päähän.

Monte Torolla on pieni luostari ja suuri määrä antennejä. Tarina kertoo, että sen laella oli nähty Madonna ja niin päätettiin pystyttää paikalle luostari, joka on edelleen toimiva.

Vuorelta näkyy lähellä oleva Fornells, joka on tyypillinen espanjalainen valkeaksi kalkittu kylä kauppoineen ja ravintoloiheen. Sanotaan, että Espanjan kuningas Juan Carlos käy siellä nauttimassa kuuluisaa hummerikeittoa.

Hyvin säilynyt Ciutadella Menorcan länsipäässä on käymisen arvoinen paikka. Pienen Sant Louisin vieressä on lentokenttä. Es Castell on englantilaisten perustama ja sai ensimmäiseksi nimekseen Georgetown.

Saarella on runsaasti hiljaisia pikku kyliä. Tiestö on valtaosin kohtuullisessa kunnossa, paikoin jopa hyvässä, mutta pienipyöräistä skootteria ei kannata vuokrata, sillä pahoja kuoppia on siellä täällä ja varsinkin sivuteillä. Auton vuokraamalla pääsee saareen tutustumaan parhaiten. Busseja kulkee harvoin eikä rautateitä ole ja lentokenttiä vain yksi.

Menorca on jäänyt vähemmän tunnetuksi, mihin yksi syy saattaa olla pitkien uimarantojen puuttuminen. Saaren valtti on kuitenkin suojaosat poukamat, joiden hiekka on valkoista ja vesi kirkasta.

Suurimmissa hoteleissa on uima-altaat, joten aurinkoloman viettäminen on mahdollista.

Kun ottaa huomioon saaren jännittävän ja pitkän historian, on suorastaan ihme, että saari on jäänyt vähäiselle huomiolle. Lisäksi sen luonto on kaunista ja eritoten kevät on hyvä aika matkustaa pelkästään kukkaloiston takia.

Koska kyse on Välimeren saaresta, on mereneläviä tarjolla runsaasti. Paitsi erilaisia kaloja, ravintoloissa tarjoillaan mustekalaa eri muodoissa sekä äyriäisiä.

Entinen kalastajakylä on tyylikäs lomanviettopaikka.

Maa kohoaa jyrkästi heti satamasta. Talot katselevat työväältä vuonon suuntaan.

Perinteistä giniä myydään kohtuuhintaan ja yksi erikoisuus on sandaalit, joiden pohjat ovat valmistetut auton renkaista. Voi valita Michelinit, Continentalit tai siellä hieman harvinaisemmat Hakkapeliitat. Hinta on huokea ja sandaalit ovat mukavat käyttää ja ennen kaikkea niissä on pitoa.

Etelärannikolla on erikoinen lomakylä, joka soveltuu paremmin japanilaisille kuin kookkaille pohjoismaalaisille. Se on Bini Becan alue, jossa kaikki on rakennettu neljäsosan pienempään mittakaavaan kuin normaalisti. Siellä on pieni kirkko, satama, kauppoja sekä vuokrattavia huoneistoja.

Saarella vietetään pitkin kesää erilaisia juhlia ja festivaaleja. Niitä ja muuta tarjontaa kannattaa mennä kokemaan.

FAKTAT MENORCA

o **Mikä:** Baleaarien saariryhmään kuuluva saari, jonka naapurit ovat Mallorca, Ibiza ja Formentera.

o **Koko:** 695 km²

o **Asukkaita:** noin 93 000

o **Kaupungit:** Tärkeimpiä kaupunkeja ovat Ciutadella, Sant Louis, Fornells sekä Mahón(30 000 as.)

Sataman edustalla on joskus ollut varuskunta.

Kaupunkinäkymiä Mahónista.

